

Cetatea Neamț

În anul 1699, potrivit tratatului semnat la Karlovitz, la încheierea ostilităților dintre cele două mari puteri militare din zonă polonezii trebuiau să părăsească cetățile și mănăstirile din Moldova, iar turcii să elibereze Camenița și teritoriul ocupat în Ucraina. În același timp, turcii se obligau să nu refacă cetățile din Moldova, pe care trebuiau să n-o transforme în pașalâc.

Câțiva ani mai târziu, Antioh Cantemir (1705-1707), pentru a grăbi plecarea polonilor a trimis o armată în frunte cu Lupu Costachi la Suceava și la Neamț și *"scoaseră pre toți leșii din țară"*. În timpul luptelor, orașul de la poalele cetății a suferit mari distrugerii, atât în ceea ce privește construcțiile civile, cât și cele religioase: Biserica Domnească "Sf. Dumitru", Biserica "Adormirea Maicii Domnului" ridicată de Gheorghe Ștefan și biserica catolică.

Timp de peste un deceniu de acum înainte, Cetatea Neamțului nu mai apare decât în documentele ce se referă la mănăstirea Sf. Nicolae din cetate, de mult timp subordonată față de Mănăstirea Secu.

Va reveni în actualitate odată cu izbucnirea războiului austro-turc din 1716-1718, care s-a desfășurat și pe teritoriul Moldovei. Partida austrofilă, în frunte cu Vasile Ceaurul, un nepot de-al fostului domn Gheorghe Ștefan, a încercat eliberarea țării de turci cu ajutorul austriecilor. Un corp expediționar austriac, condus de francezul François Ernaut de Lorena, trece munții și ocupă Cetatea Neamț, câteva mănăstiri întărite (Cașin, Mira, Sucevița) și ajunge până la Câmpulung.

Înainte de a intra în cetate, austriecii și-au asigurat merindele necesare de la locuitorii din vecinătate și *"au mai tocmitu ce era stricatu în cetate"*, iar pentru aprovizionarea cu apă *"au deschisu și puțul celu vechiu și adâncu al cetății"*. De aici au pornit spre Iași, pentru a-l prinde pe domnitorul Mihai Racoviță (1703-1705; 1707-1709; 1715-1729), rămas credincios Porții. Dar, cu ajutorul tătarilor, corpul expediționar austriac este înfrânt și François Ernaut decapitat, în locul în care mai târziu va purta numele de Crucea lui Ferent. Restul cătanelor austriece din cetate, înștiințate de cele întâmplare la Iași, au părăsit în grabă locul, retrăgându-se spre Suceava. Oastea domnească va cuprinde cetatea fără luptă și pentru ca aceasta să nu mai fie folosită de adversari, *"puse foc și arse merindele și clădirile și au astupatu puțul cela cu apă"*.

În legătură cu fapta ordonată de Mihai Racoviță, letopisețul lui I. Neculce spune că *"lui Mihai vodă i-au venit de la Poartă poroncă să strice Cetatea Neamțului și Miera, unde au săzut cătanele. Și le-au străcat, iar nu foarte de tot"*. Cât de mari au fost distrugerile nu se știe; se prea poate ca acestea să fi fost limitate, dar sigur este faptul că după acest moment Cetatea Neamțului își pierde orice importanță politico-militară, iar procesul de degradare se accentuează continuu, prin "conlucrarea" factorilor naturali cu acțiunea locuitorilor din oraș și din împrejurimi.

De-a lungul unui secol de acum înainte, pe parcursul căruia domnitorii fanarioți, ca simpli funcționari ai Porții, erau lipsiți de orice interes de a păstra sau a reface cetățile distruse sub privirile îngăduitoare ale ispravnicilor, locuitorii din târg au transformat cetatea într-o adevărată carieră. Cu piatra din dărâmurile zidurilor, a bastioanelor și din pilonii podului au fost ridicate numeroase construcții, așa cum s-a întâmplat și în timpul administrației regulamentare.

Indignat de această lipsă de grijă față de relicvele noastre istorice, poetul Alexandru Hrisoverghi a publicat în anul 1834 a sa odă moralizatoare, ***La ruinele Cetății Neamțului***, în care protestează

împotriva vandalismului manifestat de localnici față de ruinele cetății. Subliniind importanța acestui protest, B.P. Hașdeu arăta că din cetate

n-ar fi rămas azi nici-o piatră sub izbirile administrației regulamentare, dacă poetul Hrisoverghi nu protesta la timp contra ultravandalismului de a distruge până și ruinele.

Restaurarea domniilor pământene în anul 1834 a dus și la primele măsuri de protejare a cetății. Mai multe acte domnești, adresate ispravnicilor de la Neamț, cereau protejarea zidurilor cu gard și punerea unui supraveghetor. Încă de acum cetatea se consideră, pe drept cuvânt, *"un monument al pământului ce purure să aibă privegheri a să păstra în starea în care acum să găsește și spre nerăsipirea ei în viitorime"*. Mihail Sturza (1834-1849), ca un om cult ce era și un mare iubitor de istorie, a apreciat la justa sa valoare monumentul. Nu întâmplător, în timpul său s-a amenajat și poteca de urcare până sub cetate.

Starea cetății, spre mijlocul secolului trecut, ne este reliefată de desenele lăsate de pictorii M. Bouquet și R. Kauffmann. O prețioasă informație narativă o datorăm călătorului austriac Iulius Edel, care arată că

accesul la ruini se face pe un drum în zig-zag... castrul are forma unui patrulater... care în cele patru colțuri au turnuri din care se păstrează creneluri. Intrarea principală se află în partea de est, unde se văd încă patru piloni, care serveau pentru pod de acces. O altă intrare se află în partea de nord. Această parte aflată pe povârniș este cea mai slab apărată, de aceea mai întărită decât celelalte cu un parapet cu trei bastioane... În interior au fost încăperi cu boltă, din care se văd urme de ziduri... Acum toate dărâmăturile din interior sunt acoperite cu vegetație.

Ulterior, ruinele cetății au fost folosite, probabil, ca loc de popas pentru haiducii ce hălăduiau prin pădurile Neamțului de frica puterilor domnești, așa cum au fost Leondarie, Chetraru, Florea și, mai apropia de noi, Pantelimon.

Cu timpul, ruinele Cetății Neamț, ca și zidurile altor monumente, au devenit un simbol de la care s-a primit iubirea de țară în perioada de redeșteptare națională a poporului român. Cu câtă mândrie scria Manolache Drăghici, că Cetatea Neamț *"numai în două rânduri s-au biruit, odată de către turci supt stăpânirea lui Soliman sultan și al doilea pe vremea lui Sobietschie craiul"*. Astfel s-a permanentizat legenda despre invincibilitatea cetății.

Spre Cetatea Neamț s-au îndreptat gândurile lui Gheorghe Asachi, care a încercat o reproducere picturală a acesteia, Mihail Kogălniceanu – prezent printr-o bogată activitate economică și culturală în zonă, sau Dimitrie Bolintineanu, care vizitând cetatea la 1857 a scris inspiratul poem Muma lui Ștefan cel Mare. Deosebit de grăitoare sunt consemnările unor scriitori de prestigiu, precum: Costache Negruzi – gloriicatorul luptei curajoase a plăieșilor nemțeni, George Sion, Nicu Gane, Ion Creangă – care privind cu mintea sa de copil vedea cetatea de peste apa Ozanei *"îngrădită cu pustiu și acoperită cu fulger"*, a neobositului călător prin munții Neamțului – Calistrat Hogaș, care extaziat în fața priveliștii mărețe vedea cetatea *"nemișcată și gânditoare... martoră nepieritoare a gloriei noastre trecute"*. Alexandru Vlăhuță, lăsându-se furat de visare, rememorează una din paginile cele mai glorioase din trecutul cetății – vremea lui Ștefan cel Mare, așa cum au făcut și George Coșbuc, Gala Galaction sau Mihail Sadoveanu.

De asemenea, pe ruinele Cetății Neamț a visat la zile mai bune marele nostru istoric Nicolae Iorga, ale cărui cuvinte rămân în actualitate:

mâine poate, când iubirea pentru trecutul nostru va fi mai mare și se va arăta în felul ce se cuvine, comorile îngropate vor ieși la iveală, dezvăluind mai bine cultura vechilor timpuri".

În anul 1866 Cetatea Neamț a fost declarată monument istoric. Lucrările de reconsolidare a zidurilor, efectuate între anii 1968-1972, sub conducerea cunoscutului arh. Ștefan Balș, au urmărit conservarea și menținerea monumentului așa cum este, fără reconstrucția părților dispărute. Din lipsa unor informații sigure, s-au executat doar unele terase necesare vizitării în bune condiții a acestui iubit obiectiv istoric.

Anual, cetatea este vizitată de zeci de mii de turiști de pe toate meleagurile românești și nu numai, iubitori de istorie și de frumos, fiind unul dintre principalele puncte de atracție turistică din zonă.

În a doua jumătate a secolului al XVII-lea, în timpul luptelor pentru tronul Moldovei și a războaielor turco-polone, Cetatea Neamț a devenit un obiectiv foarte căutat, constituind un loc potrivit de refugiu.

Astfel, în timpul campaniilor lui Constantin Șerban Basarab, care a încercat mai întâi cu ajutor din Transilvania și apoi de la cazaci să ocupe tronul Moldovei, la cetate s-au refugiat mulți boieri și fețe bisericești.

Într-un document din 23 ianuarie 1661, care se referă la vânzarea unui pomet de sub Dealul Boiștei, apar: Iftimie Boțul pârcălab de Neamț, Simionică șoltuzul târgului, Hanoș vătaful de pușcași de la cetate și egumenul Ioan de la mănăstirea din cetate. Din alt document, emis tot la cetate, în luna iunie a aceluiași an, aflăm că din cauza războaielor care s-au purtat prin aceste locuri, orașul s-a depopulat și *"s-au tământat de au fugit alți oameni din târgu Neamțu"*, întrucât cei *"rămași doar cu sufletele"* au fost obligați să plătească dările și cîsla pentru cei fugiți.

Ambele documente, ca și un altul din 7 aprilie 1672, au fost scrise la Neamț și poartă pentru autentificare pecețile semnatarilor, între care și pecetea cu ghirlandă de viță de vie pusă de șoltuzul orașului, copie slavă după pecetea mai veche în limba latină a târgului. Probabil că la acea dată vița de vie era cultivată mult mai mult în zonă, încât devenise element simbolic al orașului.

Din ultimele decenii ale secolului al XVII-lea există alte referiri la Cetatea Neamț. Este interesant faptul că în însemnările militare aceasta este numită cetate, pe când în alte documente este considerată drept mănăstire. Cele mai multe referiri sunt făcute în legătură cu războaiele dintre turci și poloni, care s-au desfășurat în mare parte pe teritoriul Moldovei, începând cu războiul Cameniței din 1672 și până la pacea generală de la Karlowitz din 1699.

În 1673, Ian Sobietski – pe atunci hatman – a obținut împotriva turcilor victoria de la Hotin, după care oștile polone au ocupat cetățile Hotin, Suceava și Neamț, repunându-l pentru puțin timp pe tronul Moldovei pe Ștefan Petriceicu. *"Cetățile – scrie Ion Neculce – erau pline de odoare și de haine din toată țara, boierești și negustorești, după cum-i obiceiul la vreme de răscoală, de a pune ce este mai bun la adăpost"*.

În curând are loc o nouă expediție turco-tătară, după care Ștefan Petriceicu fuge din nou în Polonia, tronul fiind dat lui Dumitrașcu Cantacuzino (1673-1675). În cetățile Neamț și Suceava polonezii au lăsat garnizoane formate din lefegii "nemți", care au rezistat aproximativ un an. Până la urmă, mercenarii au fost scoși din cetate nu prin puterea armelor, ci din neputința acestora de a se aproviziona. Urmăriți pas cu pas de oștile turcești lăsate în ajutorul noului domnitor, lefegii au părăsit Cetatea Neamț, s-au retras spre Suceava și apoi au trecut în Polonia. Curând, Dumitrașcu Cantacuzino a pus în aplicare ordinul marelui vizir de a distruge cetățile, operațiune despre care Ion Neculce spune

că "mai mult sfatul și îndrumătura lui Dumitrașco Vodă au fost decât voia vizirului". Despre acest moment scrie și Nicolae Costin, care spune că "au îndemnatu Dumitrașco Vodă pre greci de le-au stricat cetățile cele vestite ale Moldovei, Hotinul, Suceava, Neamțul... și așa puind lagum pre sub zidurile cetăților, le-au aruncatu din temelie".

Cetatea Neamțului a avut, după cum consemna istoricul I. Minea, cel mai puțin de suferit, deoarece micile cantități de pulbere nu și-au făcut efectul.

După mazilirea lui Dumitrașcu Cantacuzino, poreclit "Răul", starea de nesiguranță și de dezordine a durat și în anul următor, când zona Neamțului a fost vizitată de călugărul Francesco Buonvisi, care arăta că Neamțul era pustiit din cauza polonezilor. De altfel, toate luptele care s-au purtat în acea perioadă pe teritoriul Moldovei vor viza și Cetatea Neamț; în consecință, de nenumărate ori orașul din vecinătatea cetății a fost literalmente trecut prin foc. Așa s-a întâmplat cu prilejul celor șase campanii dintre anii 1684-1694

Despre campania din 1686, aflăm amănunte din cronica lui Neculce:

... în al doilea anu a domniei lui Cantemir, scoborâtu-s-au craiul Sobetșhie cu toată puterea sa, și cu toți hatmanii și cu toată recipopolita și cu multe poghiazuri în toate părțile... de nu rămânè loc neprădat și nestrâcat.

Expediția a mers până în Bugeac, apoi polonezii au trecut Prutul și au jefuit țara până sub poalele muntelui. La întoarcere, un grup de polonezi și de cazaci, ajutați de joimirii (mercenarii) moldoveni aflați sub comanda medelnicerului Crupenschi au atacat cetatea, în care, fie prin surprindere, fie printr-un vicleșug au reușit să pătrundă. Atunci, spune Nicolae Costin,

aflat-au pre doamna Ruxandra, fata lui Vasilie vodă, pre care o au ținut-o... în Cetatea Neamțu și cu multe munci au muncit-o pentru avuție, pre urmă i-au tăiat capulu pre pragu cu toporu. Spunu cum să fi găsitu la dânsa 19.000 de galbeni.

După unii, se pare că aceasta este data la care s-a petrecut epopeea legendară a celor 19 plăieși moldoveni apărători aicetății, de care vorbește Costache Negruzi. Cât privește soarta tragică a domniței Ruxandra, fiica lui Vasile Lupu, rămasă văduvă de timpuriu (1654) ca urmare a morții lui Timuș Hmelnițchi, fiul hatmanului Ucrainei, după ce a stat un timp ca ostatecă la Rostov a revenit în Moldova, luându-și în primire unele din vechile proprietăți, între care și satul Preutești, situat la aproximativ 15 km depărtare de Tg. Neamț, unde tatăl său avusese un conac, încă de pe vremea când era vornic.

Se pare că Ruxandra a fost ridicată de cazaci de la Preutești și dusă la cetate, pentru a le arăta averile tănuite, ipoteză care este susținută de un document de mai târziu, care spune că "*scrisorile lui Talpă s-au pierdut, în vremea răzcoalelor, când au luat leșii pre doamna Ruxanda, fata lui Vasile vodă din Preutești*". Fie că a fost adusă din această localitate, cum precizează documentul mai sus menționat, fie că a fost găsită chiar la cetate, este cert că prin trădarea boierului Crupenschi, în Cetatea Neamț s-a petrecut un sângeros moment, despre care vorbesc și alte documente. Astfel, la 10 ianuarie 1689, când ispravnicul Zosim Bașotă este desemnat să hotărânicească mai multe sate și moșii ale mănăstirii Secu, se consemnează că actele de proprietate anterioare au "pierit", fiind distruse de tâlharii care pătrunseseră în Cetatea Neamțului, unde fuseseră depuse "*când au tăiat cazacii pre domnița Ruxanda*". Și tot în anul 1689, când Vasile Cantacuzino, nepotul domniței Ruxandra, are pricină cu mănăstirile Golia și Trei Ierarhi din Iași pentru satul Preutești lăsat lui ca proprietate prin testament, se spune că:

viindu craiul leșescu prin țara Moldovei, lovit-au o samă de cazaci la Cetatea Neamțului, și fiind acolo închisă doamna Ruxanda, dovedit-au cazacii cetatea și au luat toată avuția doamnei Ruxandei și i-au tăiat și capul.

Expedițiile de jaf ale polonezilor pe de o parte și ale tătarilor pe de alta, au produs distrugerii importante, inclusiv asupra armatei. În 1686, misionarul franciscan Francesco Antonio Rensi relatează că Moldova de Sus era în totalitate "*diserta*" din cauza războaielor continue, iar despre Târgu Neamț misionarul citează arăta că puținii locuitori de rit catolic, ca de altfel toată populația orașului, erau refugiați în munți (*nelle montagni*).

În privința expediției polone din anul 1691, care a afectat din plin și zona Neamțului, Ion Neculce spune că

în al șasălea an al domniei lui Cantemir-vodă coborâtu-s-au iară craiul Sobeșki cu oști grele în Țara Moldovei... ș-au venit craiul cu obuzul pe la Botășani, și pen Cotnari până la Târgu Frumos, și de la Târgu Frumos iar s-au întors în țara lui, că era vreme de toamnă. Și atunci întorcându-să, au lăsat oaste cu bucate în cetate, în Neamțu și-n Suceavă, în mănăstirea armenească, și-n Agapia în mănăstire și-n Săcul și-n Câmpul Lungu și-n Hangu.

Iar Nicolae Costin arată că:

s-a sculat Sobietski, craiul leșesc, cu oștile sale... și învărtejându-se atunci au luat Cetatea Neamțului... și au pus oaste de a sa prin cetății.

Conform **Jurnalului** campaniei poloneze din 1691 în Moldova, ținut de Cazimir Sarnecki, expediția a început la 1 septembrie de la Sniatin, cu o armată de 30.000 de ostași, care a mers pe malul Prutului până mai jos de Valul lui Traian, la Pererita, apoi a trecut Prutul, unde a învins pe tătari. De acolo, peste Bașeu, Bahna și Jijia a ajuns la Hârlău pe Bahlui la 27 septembrie și de aici ajunge la Târgu Frumos la 2 octombrie. Sobietski nu se încumetă totuși să atace Iașul și continuă acțiunile de jaf pe la Cozmești, Pașcani și Boureni, spre Neamț. La 14 octombrie oastea lui Sobietski, formată din infanterie, cavalerie și artilerie, se afla lângă Cetatea Neamț, somând-o să se predea. La refuzul garnizoanei de a face acest lucru, polonezii s-au apropiat cât mai mult de cetate "*și-au început s-o atace cu mortiere și cu tunuri mici căci cele mari n-au putut să le aducă atât de repede prin munți*". Cei din cetate – se consemnează în **Jurnal** – au ripostat cu vehemență și "*au ucis câțiva dintre ai noștri cu archebuzele cu cârlig și cu puștile lor de mână ienicerești*".

În după amiaza aceleiași zile, după explozia unei grenade, care a smuls mâna unui locotenent (bulucbașă) și a ucis câțiva oameni, cetatea s-a predat și "*au dat drumul la alor noștri la cetățuia de lemn și la porțița cetății, au lăsat să intre din afară garda noastră pentru a hotărâ măriia sa regele, la a cărui discreție s-au predat*".

Deosebit de interesante sunt aprecierile **Jurnalului** referitoare la tăria zidurilor cetății, ca și descrierea interiorului acesteia (vezi **Note de Jurnal**, de C. Sarnecki). Desigur, informațiile privind aspectele interioare, biserica, fântâna, ca și starea podului, poarta mare de piatră și intrarea mică utilizată la acea dată, sunt deosebit de prețioase, pentru a putea aprecia starea Cetății Neamț la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Referitor la garnizoana din cetate, nu ni se dă o cifră certă. Se relatează că ostașii moldoveni, în frunte cu comandanții, "*după ce au salutat pe rege, care stătea în cort, au fost lăsați să plece unde li-i voia*". Garnizoana avea în fruntea sa șase căpitani și utilizase 12 archebuze cu cârlig și 90 de puști de mână ienicerești, încât nu s-ar greși dacă ar fi apreciată la circa o sută de oameni. În cetate mai erau

adăpostiți locuitori din Târgu Neamț și împrejurimi, din Roman și chiar de la Cotnari, care surprinși de evenimente și-au găsit aici loc de refugiu.

Deși lipsite de aceste elemente de amănunt, nici una din cronicile noastre nu pune sub semn de întrebare autenticitatea informațiilor transmise de *Jurnal*, cu excepția relatărilor făcute de Dimitrie Cantemir în cele două opere ale sale: *Istoria Imperiului Otoman* și *Viața lui Constantin Vodă Cantemir*. În prima dintre acestea, Dimitrie Cantemir spune că Cetatea Neamț a fost apărată de 19 plăieși, care timp de patru zile au ucis 50 de ostași polonezi și pe comandantul artileriei. În cea de-a cincea zi "*având acum pierduți 10 dintre tovarășii lor, ei capitulează, cu condiția să fie lăsați să plece unde vor voi*". În *Viața lui Constantin Vodă Cantemir*, marele nostru cărturar arată că ar fi fost numai 9 plăieși, din care au mai rămas șase, aceștia refuzând să predea cetatea fără acordul domnului.

Ambele lucrări consemnează că, după predarea cetății, au ieșit din aceasta șase plăieși, care purtau pe umerii lor pe alți trei. În ambele scrieri este prezentată starea de admirație, urmată apoi de jena și furia regelui polon față de cei câțiva oșteni moldoveni care au ținut pe loc atâtea zile oastea sa.

Diferite, chiar sub pana marelui nostru cărturar, datele transmise ni se par mai puțin veridice decât cele consemnate de *Jurnalul* polonez. De fapt, în afara literaturii de ficțiune, lucrările serioase de istorie n-au acordat credit acestor date, devenite peste timp legende pilduitoare. Dacă luptele de la Cetatea Neamț ar fi cunoscut un asemenea episod, credem că acesta n-ar fi scăpat înflăcăratului cronicar Ion Neculce sau lui Nicolae Costin, cu atât mai mult cu cât primul, în calitatea sa de hatman al oștirii, ar fi putut cunoaște această întâmplare, chiar mai bine decât Dimitrie Cantemir, care se afla la Constantinopol în acea perioadă. Se pare că marele domn cărturar moldovean a exagerat intenționat, căutând să prezinte lumii vitejia conaționalilor săi și în același timp să-și disculpe tatăl pentru pierderea cetății, unde polonezii s-au instalat până în 1699, făcând din Cetatea Neamț centrul unui adevărat "gubernat polonez". În cetate polonezii au lăsat o garnizoană puternică, provenită din regimentele conduse de colonelul Guttrin și de maiorul Rupich, cât și o sută de jaimiri moldoveni, care erau lefegii în armata polonă.

În acea perioadă Moldova cunoștea o situație dramatică; în partea de sud aveau loc tot felul de savamolnicii produse de oștile turco-tătare, iar în nord jefuiau poghiazurile poloneze. Între timp, partida filopolonă în frunte cu hatmanul Velicico Costin a fost decapitată la insistențele vistiernicului Iordache Ruset. Cum Cetatea Neamț era un loc sigur, după decapitarea lui Miron Costin logofătul aici și-au găsit refugiu fiii acestuia și nepoții domniței Ruxandra, Vasile și Ilie Cantacuzino. Marele nostru cronicar Miron Costin, care refuzase să vină la Neamț, "*știindu-se drept*", după cum spune Ion Neculce, își găsește sfârșitul la Iași.

În timpul lui Constantin Duca (1700-1703), jaimirii moldoveni aflați la Cetatea Neamț, sub conducerea lui Moi-sei sărdarul au atacat chervăsăraia turcească și au ucis pe capugiul ce venise pentru ridicarea tributului către Poartă, ceea ce a dus la mazilirea domnului, bănuț de complicitate. Supărat de această ispravă, Constantin Duca trimite pe hatmanul Antohie Jora să-i lovească prin surprindere pe făptași. Cronica atribuită lui Nicolae Muste arată că aceștia "*au ars târgul și pe câți leși i-au aflat i-au risipitu, pe alții i-au omorâtu, alții au fugitu la cetate și ceta-tea n-au putut-o lua*", dar au reușit să scoată garnizoanele de dragoni polonezi și de jaimiri moldoveni din mănăstirile Agapia, Secu și din schitul de la Hangu.

În ajutorul polonezilor au venit atunci 10-12 steaguri de lefegii moldoveni în frunte cu Turculeț. Lupta ne este descrisă într-un limbaj colorat de Ion Neculce:

Și puțină bătaie au avut, s-au și început joimirii a fugi, și moldovenii și turcii, cu lipcanii a-i sparge și ai tăie. Și așe prinsără și pe rământarul Turculeț viu, sub cetatea Neamțului, unde era numai să saie peste părcane, căci să boțisă oastea fugind la strânsoare și Turculeț, rămâindu oastea lui denapoi, l-au boțit la un gardu și l-au prinsu viu Tatul căpitanul, fratele lui Vicol; l-au oborâtu cu sulița de pe cal.

Cum garnizoana polonă făcea dese incursiuni de jaf prin împrejurimi, oastea domnească, ajutată de turci și tătari, a căutat s-o determine să părăsească cetatea, prin blocarea căilor de aprovizionare. Faptul că în toată această perioadă nu este menționată nici o acțiune mai importantă, întreprinsă pentru a-i scoate pe poloni prin forța armelor, este o dovadă că Cetatea Neamț era încă puternică, în pofida dezvoltării tehnicii militare.

Referat

Tema: Cetatea neamt Manastirea Agapia.

